

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W POLSCE KAMPANII

„ EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH ‘2015’ ”

**Kampania zorganizowana w ramach:
Programu zdrowotnego Ministra Zdrowia
„Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2011-2015”**

Przewodnicząca Programu: Prof. dr hab. Waleria Hryniewicz

Jednostka realizująca program:

Narodowy Instytut Leków

Zakład Epidemiologii i Mikrobiologii Klinicznej

Zakład Mikrobiologii Molekularnej

ul. Chełmska 30/34, 00-725 Warszawa

Warszawa, 2016r.

PRZEKAZ KAMPANII EDWA'2015

ZAGADNIENIA DLA OGÓŁU SPOŁECZEŃSTWA

Informacje na temat problemu racjonalnej antybiotykoterapii i zagrożeń wynikających z narastania zjawiska antybiotykooporności kierowane były w ramach EDWA do ogółu społeczeństwa. Zwrócono uwagę na podstawowe zasady postępowania dotyczące antybiotykoterapii i zjawiska oporności drobnoustrojów.

Przyjmij antybiotyki odpowiedzialnie

...ŻEBY NIE BYŁOZ A PÓŹNO

Antybiotyki mogą stracić skuteczność

- Antybiotyki działają tylko na bakterie.
- Antybiotyki nie leczą chorób wirusowych: grypy, przeziębienia, ostrego zapalenia gardła i oskrzeli o etiologii wirusowej.

PODSTAWOWE ZASADY POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCE ANTYBIOTYKOTERAPII

- Przyjmuj tylko antybiotyki przepisane przez lekarza – zaufaj jego wiedzy.
- Stosuj się do zaleceń lekarza – nie przerywaj zaleczonej terapii, nawet jeśli poczujesz się lepiej.
- Stosuj podstawowe zasady higieny, aby zatrzymać rozprzestrzenianie się bakterii.

KONSEKWENCJE NIEPRZESTRZEGANIA ZASAD ANTYBIOTYKOTERAPII

- Antybiotyki mogą przestać działać!
- Jeżeli łamiesz powyższe zasady rośnie ryzyko, że antybiotyk nie zadziała wtedy, gdy naprawdę będzie Ci potrzebny!
- Nadużywanie i niewłaściwe stosowanie antybiotyków powoduje narastanie oporności bakterii na antybiotyki!
- Bakterie mogą wygrać wyścig z antybiotykami i wtedy antybiotyki przestaną być skuteczne w leczeniu zakażeń bakteryjnych wobec bakterii!
- Utrzymanie skuteczności antybiotyków to odpowiedzialność każdego z nas!

ZAGADNIENIA DLA PRACOWNIKÓW OCHRONY ZDROWIA (DO UWZGLĘDNIENIA PRZED PODJĘCIEM DECYZJI O WŁĄCZENIU ANTYBIOTYKOTERAPII)

W materiałach informacyjnych skierowanych do pracowników ochrony zdrowia propagowano następujące hasła:

- **Antybiotyki stosuj z rozważą.** Niewłaściwe stosowanie antybiotyków prowadzi do lekooporności.
- **Dąż do terapii celowanej.** Pobierz próbki do badania mikrobiologicznego przed rozpoczęciem antybiotykoterapii.
- **Przestrzegaj zasad racjonalnej antybiotykoterapii.** Stosuj antybiotyki właściwie, aby utrzymać ich skuteczność.
- Niewłaściwe stosowanie antybiotyków prowadzi do lekooporności.

Zestaw zagadnień, które należy rozważyć przed podjęciem racjonalnej antybiotykoterapii:

- Czy przed włączeniem antybiotykoterapii pobrano odpowiedni materiał na posiew?
- Jaki jest właściwy antybiotyk?
- Czy antybiotyk zastosowany w terapii empirycznej został wybrany zgodnie z danymi na temat lekooporności w twoim szpitalu?
- Jaki jest właściwy czas i dawka antybiotyku podawana do leczenia tego typu zakażenia u konkretnego pacjenta?
- Czy wynik posiewu i antybiogram wskazują na potrzebę zmiany podawanego antybiotyku?
- Czy w razie niepowodzenia leczenia skontaktowałeś/aś się ze specjalistą ds. antybiotykoterapii?

W ulotkach informacyjnych wskazano fakty dotyczące antybiotykooporności takie jak:

- **Fakt 1.** Antybiotykooporność stanowi coraz poważniejsze wyzwanie dla medycyny w leczeniu zakażeń w Europie.
- **Fakt 2.** Niewłaściwe stosowanie antybiotyków jest jednym z czynników sprzyjających narastaniu antybiotykooporności.
- **Fakt 3.** Racjonalne stosowanie antybiotyków przynosi korzyści.
- **Fakt 4.** Poprawa polityki antybiotykowej i kontrola zjawiska lekooporności w szpitalu wymagają stałej aktywności.

OPIS DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W RAMACH REALIZACJI W POLSCE KAMPANII „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH’2015 ”

W dniu 18 listopada 2015 r. w całej Europie już po raz ósmy obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (EDWA, ang. *European Antibiotic Awareness Day*), w działaniach tych aktywnie uczestniczyła Polska. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach został ustanowiony w 2008 roku przez Komisję Europejską na wniosek ECDC (ECDC, ang. *European Centre for Disease Prevention and Control*).

Celem Dnia jest zwrócenie uwagi na zagrożenie utraty skuteczności antybiotyków w efekcie nieracjonalnego ich stosowania, jak również podniesienie świadomości społeczeństwa na temat niezwykle groźnego zjawiska w obszarze zdrowia publicznego, jakim jest narastająca i szybko rozprzestrzeniająca się oporność na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących najważniejsze i najpowszechniejsze zakażenia u człowieka. Kraje członkowskie Unii Europejskiej zobligowane zostały do organizacji krajowych obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w każdym państwie.

W 2015 roku Światowa Organizacja Zdrowia ustanowiła Pierwszy Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach (WAAW, ang. *World Antibiotic Awareness Week*). Był on obchodzony w dniach 16-22 listopada 2015 r., równoległe z EDWA. Hasło WAAD brzmi „Antybiotyki – stosuj rozważnie” (ang. *Antibiotics - Handle with care*). Zgodnie z zaleceniami ECDC Narodowy Program Ochrony Antybiotyków włączył się w prowadzone w Polsce działania w ramach Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach.

Kampania EDWA w Polsce realizowana jest ze środków finansowych Ministra Zdrowia w ramach programu polityki zdrowotnej pn. „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2011-2015”.

Przekaz Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w Polsce kierowany był zarówno do ogółu społeczeństwa jak również pracowników ochrony zdrowia, w tym lekarzy POZ i lekarzy praktykujących w szpitalach.

Do udziału w obchodach EDWA’2015 szeroko włączyły się:

- Urzędy Miast: Bielsko-Biała, Chocianów, Chorzów, Głogów, Katowice, Kalisz, Kielce, Koszalin, Kraków, Łódź, Poznań, Przemyśl, Skierniewice, Suwałki, Szczecin, Świdnik, Wadowice, Warszawa, Wrocław, Zgierz,
- Urzędy Marszałkowskie: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa

Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego,

- Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne,
- Wojewódzkie Oddziały Narodowego Funduszu Zdrowia (Podlaski Oddział Wojewódzki NFZ, Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki NFZ, Łódzki Oddział Wojewódzki NFZ, Wielkopolski Wojewódzki Oddział NFZ, Warmińsko-Mazurski Oddział NFZ),
- Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich,
- studenci Międzynarodowego Stowarzyszenia Studentów Medycyny IFMSA-Poland,
- studenci Stowarzyszenia Studentów Młoda Farmacja,
- przedstawiciele regionalni NPOA.

Działania podjęte w ramach Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w 2015 roku w Polsce:

SYMPOZJA/WARSZTATY

W ramach EDWA w 2015 roku zorganizowano konferencję prasową, oraz prowadzono działania edukacyjne kierowane do pracowników ochrony zdrowia (Tabela I).

Tabela I. Konferencje, warsztaty, sympozja organizowane lub współorganizowane w ramach EDWA'2015

Konferencje, sympozja, warsztaty z okazji EDWA	Miejsce i data
Konferencja prasowa pn. "Antybiotykooporność - zagrożenie dla pacjenta i zdrowia publicznego" z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach oraz Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach	Ministerstwo Zdrowia Warszawa 16.12.2015 r.
XIX Sympozjum naukowego „Postępy w Medycynie Zakażeń”, dwie sesje tematyczne Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków: - Sesja III Zakażenia łóżyska krwi - Sesja VII Postępy w diagnostyce i terapii zakażeń	Warszawa, 4-5.12.2015 r.
Warsztaty szkoleniowe dla zespołów ds. antybiotykoterapii „Szpitala polityka antybiotykowa”	Warszawa 13-14.12.2015 r.
Forum Ekspertów pt. "Chrońmy antybiotyki", Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu	Wrocław 17.11.2015 r.
Sympozjum naukowego „Problemy Współczesnej Antybiotykoterapii”, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku	Białystok 21.11.2015 r

KONFERENCJA PRASOWA

W dniu 16 listopada 2015 r. w Ministerstwa Zdrowia z okazji EDWA i Pierwszego Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach zorganizowano konferencję prasową pn. "Antybiotykooporność – zagrożenie dla pacjenta i zdrowia publicznego".

MATERIAŁY EDUKACYJNE – PLAKATY, ULOTKI

Zgodnie z wytycznymi ECDC na rok 2015 zaktualizowano, wydrukowano i rozpowszechniono na terenie całej Polski materiały informacyjne kampanii EDWA (Tabela II). Były one eksponowane były w placówkach POZ, szpitalach, urzędach, placówkach oświatowych (uczelnie wyższe, szkoły, przedszkola).

Tabela II. Materiały informacyjne kampanii EDWA'2015

Rodzaj materiałów informacyjnych	Format	Liczba egzemplarzy
plakat dla społeczeństwa	format 45x65 cm.	18.000
ulotka dla społeczeństwa	format A5	170.000
ulotka dla dzieci i rodziców (kolorowanka)	format A5	130.000
plakat dla lekarzy	format 45x65 cm	8.000
ulotka dla lekarzy	format A5	70.000

Materiały zostały rozpowszechnione we współpracy z Departamentami Zdrowia i Polityki Społecznej oraz Departamentami Kultury, Edukacji i Sportu wybranych Urzędów Miast, Urzędów Marszałkowskich oraz Wojewódzkimi Stacjami-Sanitarno-Epidemiologicznymi, regionalnymi przedstawicielami programu, Stowarzyszeniem Zdrowych Miast Polskich, Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFMSA-Poland, studentami Stowarzyszenia Studentów Młoda Farmacja.

Materiały informacyjno-edukacyjne eksponowane były w placówkach POZ, szpitalach, urzędach, placówkach oświatowych (uczelnie wyższe, szkoły, przedszkola), komunikacji miejskiej.

WYSTAWA TEMATYCZNA

W 2015 roku na terenie całej Polski eksponowano wystawę tematyczną składającą się z 16 plakatów naświetlających problematykę zakażeń bakteryjnych, antybiotykoterapii i oporności na antybiotyki. Wystawa była prezentowana m.in. w placówkach oświatowych (szkoły, uczelnie wyższe), szpitalach, Urzędach Miast, Urzędach Marszałkowskich, Wojewódzkich Stacjach Sanitarno-Epidemiologicznych, domach kultury oraz w plenerze.

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków uzyskał zgodę Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie oraz Urzędu Miasta w Krakowie na bezpłatną ekspozycję wystawy w plenerze, która odbyła się w następujących miejscach:

- Plac Bankowy w Warszawie 02.11 -15.12.2015 r.
- Plac Szczepański w Krakowie, wystawa w plenerze w dniach 10-23.11.2015 r.

PAKIET MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Pakiet materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji biologii w szkołach ponadgimnazjalnych opracowano w latach 2011-2012 zgodnie z podstawą programową nauczania biologii w szkołach ponadgimnazjalnych. Pakiet obejmuje prezentację multimedialną, scenariusz lekcji dla nauczyciela oraz karty pracy uczniów. Materiał został umieszczony na stronie internetowej programu jak również na podstawie deklaracji przeprowadzenia lekcji otrzymywanych ze szkół, przesyłany był do zainteresowanych szkół na terenie całego kraju.

TELEWIZJA

Zgodnie z uzyskaną zgodą Komisji ds. Kampanii Społecznych TVP SA, 10 sekundowy spot kampanii emitowany był bezpłatnie na antenach TVP (16-18.11.2015r.), TVP Bydgoszcz, TVP Katowice (18.11.2015 r.) w czasie antenowym przeznaczonym dla kampanii społecznych.

TRANSPORT PUBLICZNY

W ramach realizacji kampanii uzyskano zgodę Zarządów Transportu Miejskiego w wybranych miastach Polski na bezpłatną (m.in. Gdańsk, Gdynia, Katowice, Opole, Suwałki, Szczecin, Wrocław, Zamość, Zielona Góra) lub płatną zgodnie z ofertą dla kampanii społecznych (Tramwaje Warszawskie 16-21.11.2015) emisję 10 sekundowego spotu lub ekspozycję plakatów w środkach transportu miejskiego. Plakaty kampanii eksponowane były na stacjach metra w Warszawie.

Do celów ekspozycji plakatów w środkach transportu miejskiego wydrukowano plakaty dla społeczeństwa w formacie A3 – 230 szt., A3 dwustronnie – 15 szt., A2- 200 szt., A4- 125 szt. Dziesięciosekundowy spot kampanii EDWA emitowany był na ekranach stacji metra w Warszawie (17-18.11.2015r.) oraz w wagonach metra w Warszawie (18.11.2015r.).



Ekspozycja plakatu EDWA na stacji metra w Warszawie

RADIO

Eksperti NPOA uczestniczyli w tematycznych audycjach radiowych i programach telewizyjnych m.in. Program Pierwszy Polskiego Radia, Radio TOK FM, TVP Regionalna, TVN 24, TVP Polonia, Programie 1 TVP „Świat się kręci”, Program 1 TVP.

PRASA

- ✓ Publikacje i informacje w czasopismach specjalistycznych m.in. Aptekarz Polski, Gazeta Farmaceutyczna,

INTERNET

Informacje na temat kampanii umieszczane były:

- ✓ na stronach internetowych urzędów miast, urzędów marszałkowskich, państwowej inspekcji sanitarnej, szpitali, towarzystw naukowych, placówek oświatowych, miejskich centrów kultury i sportu
- ✓ na portalach i stronach internetowych dla lekarzy i specjalistów medycznych: Medycyna Praktyczna – portal dla lekarzy; aptekarzpolski.pl; gazeta lekarska.pl; strona www Naczelnej Izby Lekarskiej, Polskiego Stowarzyszenia Pielęgniarek Epidemiologicznych
- ✓ W ramach profilu NPOA intensywne działania informacyjne prowadzono w serwisach społecznościowych Facebook i Twitter.
- ✓ Informacje na temat Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach Przekazano na strony internetowe m.in. Urzędów Miast (Bielsko-Biała, Chocianów, Chorzów, Głogów, Katowice, Kalisz, Kielce, Koszalin, Łódź, Poznań, Przemyśl, Skierniewice, Suwałki, Szczecin, Świdnik, Wadowice, Warszawa, Wrocław, Zgierz), Urzędów Marszałkowskich (Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego), Wojewódzkich Stacji Sanitarно-Epidemiologicznych, Centrali NFZ, Wojewódzkich Oddziałów NFZ (Podlaski Oddział Wojewódzki NFZ, Zachodniopomorski Oddział Wojewódzki NFZ, Łódzki Oddział Wojewódzki NFZ, Wielkopolski Wojewódzki Oddział NFZ, Warmińsko-Mazurski Oddział NFZ) oraz strony internetowe Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Naczelnej Izby Lekarskiej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Zdrowia, Polskiego

Stowarzyszenia Pielęgniarek Epidemiologicznych, Aptekarza Polskiego, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny, Stowarzyszenia Studentów Młoda Farmacja – przekazano logo EDWA wraz z materiałem prasowym oraz elektroniczną wersję materiałów informacyjnych kampanii (plakaty, ulotki). Materiały są dostępne na stronie Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków www.antybiotyki.edu.pl

PODSUMOWANIE

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach stanowi platformę łączącą zarówno wcześniejsze europejskie kampanie na temat racjonalnego stosowania antybiotyków oraz problemu antybiotykooporności, jak również zachęcającą i wspierającą państwa europejskie do udziału w tej inicjatywie. Kampania umożliwia rozpowszechnianie informacji i kluczowych danych na temat antybiotyków i zjawiska antybiotykooporności.

Podjęte działania edukacyjne mogą stanowić ważny czynnik wpływający na kształtowanie właściwych postaw społeczeństwa w odniesieniu do zjawiska antybiotykooporności drobnoustrojów i prawidłowego stosowania antybiotyków.

Działania podejmowane w ramach realizacji kampanii Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w Polsce są corocznie sprawozdawane do Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób w Sztokholmie.

WYSTAWA „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”



PLAC BANKOWY, WARSZAWA 02.11.-15.12.2015 r.,



PLAC SZCZEPAŃSKI, KRAKÓW 10-23.11.2015 r.

WYSTAWA „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”



**SIEDZIBA URZĘDU MIASTA
POZNANIA
LISTOPAD 2015 R.**

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO
LISTOPAD 2015 R**



**WYDZIAŁ BIOLOGII,
UNIwersytet Gdański
LISTOPAD 2015**



**WOJEWÓDZKI OŚRODEK
MEDYCyny PRACY CENTRUM
PROFILAKTYCZNO-LECZNICZE
LUBLIN
LISTOPAD/GRUDZIEŃ 2015**